

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Tit VIII. De Officio Ministri in privata Missa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)

TITULUS VIII.

DE OFFICIO MINISTRI IN
PRIVATA MISSA.

I. **C**um ad quietem & devotionem Celebrantis non parùm conducatur, si Ministrum bene instructum habeat, ideo ut hanc quoque instructionem ritè suscipere possit Sacerdos, opere pretium videtur, ut ea etiam, quæ à tali Ministro specialiter observanda sunt, breviter hoc loco explicentur.

II. Prima itaque illius cura sit, ut ad manum habeat Sacerdos pyxidem Hostiarum apertam, juxta, non supra paramenta collocatam, ex qua cum accepta fuerit Hostia clausam suo iterum reponat loco, deinde Sacerdotem in vestibus sacris induendis aptè juvet. Eum in sinem Humerale, quod Sacerdos capiti imponit à tergo defluum, extremis angulis apprehensum, super humeros reducat, & inter scapulas replacet: Albam modestè per caput Sacerdoti inserat, & primò dextram, tum sinistram manicam aliquantulum elevet, & ut brachia commodè Sacerdos inserat, juvet attrahendo, quantum satis erit; contractam verò ultra humeros Albam, ne iterum in brachia defluat, aptè inter scapulas Sacerdotis colliget. Cingulum à tergo eidem in manus tradat æqualiter dispositum, & Albæ partes inferiores, si longiores sint, ita componat, ut nec veste altiores sint, nec terram attingant: quando verò Sacerdos Stolum induit, advertat, num explicata sit, & Crux in medio consistat, manúque, si non sit ritè applicata, suaviter reducat: Casulam denique sic superinducat, ut Sacerdotis caput non contingat. Ligamina verò Casulæ ita manu comprehendat, ut ne Sacerdoti eam induenti incommodent: quòd si verò intra fissuram Casulæ adhuc hæreant, ea inde opportunè eximat, ne, si postea primùm attrahere volet, cum eam Sacerdos jam induit, eidem molestè in faciem involent.

III. Cum tempus est progrediendi ad Altare, librum accipiens in brachium sinistrum reclinat, & Sacerdotem oculis demissis, corpore erecto, gravi & maturo incessu præcedat. Si transeat ante Altare, in quo Venerabile Sacramentum vel

asservatur, vel consecratum est, genuflectat cum Sacerdote, cum non præveniendo, aut, si fortè elevetur, omnino in genua procumbat.

IV. Ubi ad Altare ventum est, accepto à Sacerdote pileolo, ipse genuflectat, etiam si Sacerdos ob absentiam SS. Sacramenti profundam tantùm reverentiam faciat, quia sic in solemni Missa omnes facere jubentur, uti rectè notat Bauldrius p. 3. c. 9. ubi etiam addit, cùm Diaconus & Subdiaconus Rubricarum p. 2. §. 4. num. 7. jubeantur genuflectere, quoties ante Crucem transeunt, conveniens utique esse, ut idem etiam à Ministro privatæ Missæ observetur, licet idem Author non audeat improbare morem eorum, qui profundam tantùm in transitu reverentiam faciunt, cùm multi gravissimique Authores, ut ipse loquitur, id sentiant, ac praxis faveat.

V. Deposito birreto, non supra, sed extra Altare, & cancellis, si opus sit, clausis, ex sinistra parte in plano, non in æquali cum Sacerdote linea, sed paululùm retrò illum flectat, ac protensis junctisque manibus, cum eo Psalmum *Judica*, aliasque Preces, non irruendo in verba Sacerdotis, distinctè, integrè, nec nimis festinanter aut voce nimis remissâ, recitet, Crucis signum faciens, quoties Sacerdotem facere id videt. Ad *Gloria Patri* caput cum eodem inclinet, uti & cùm *DEVS tu conversus* dicit. Dum verò ipse Minister *Confiteor* dicere incipit, tum primùm, non antè, corpus profundè inclinet, eùmque situm, usque dum Sacerdos *Indulgentiam* pronuntiare incipit, retineat: dum verò *Tibi Pater*, aut *Te Pater* dicit, modicè se versùs Sacerdotem convertat, & ad *mea culpa* pectus ter dextrâ, modestè & non sonorè percutiat, sinistrâ interim pectori admotâ, quod etiam observat, quando signum Crucis facit.

VI. Ubi Sacerdos ad Altare ascendit, & ipse gradum ultimum sine ulla reverentia (cùm non discedat à loco) occupet, aut, si tantùm suppedaneum adsit, in suppedaneo quoque flectat, cùm volet, & Sacerdoti ad omnia commodè respondeat.

VII. In fine Epistolæ, ubi *DEO gratias* responderit, ad medium procedat, factâque ibi reverentiâ ad cornu Epistolæ accedens, ubi Sacerdos discesserit, librum accipiat, & repetitâ

titâ in medio reverentiâ in cornu Evangelij sic eum deponat, ut pars posterior cornu Altaris respiciat, & Sacerdoti obliquo situ Evangelium legenti sit accommodatus. Advertat tamen, an in Missa Defunctorum Sacerdos non sequentiam *Dies ira* recitet, tunc enim non finitâ Epistolâ, sed ad verba: *oro Supplex & acclinis*: uti & in Missa Resurrectionis ad verba: *Sepulchrum Christi viventis*: in Missa Pentecostes: ad verba *Flecte, quod est rigidum*: tandem in Missa pro Festo Corporis Christi ad verba: *Bone Pastor panis vere*, surgendum erit ad deportandum librum ad cornu Evangelij. Sed & hoc etiam bene notandum, ut si Sacerdos statim post *Kyrie eleison* ad latus Epistolæ accedat, & varias Orationes ac Epistolas recitet, Minister neutiquam se loco moveat, donec post dictum *Dominus vobiscum* iterum aliquam Epistolam absolverit. Quod si verò Sacerdos, dum prosequitur, quæ Epistolæ subjungi solent, genua flexerit, idem facere Minister debet, si tum stare eum contigerit.

VIII. Cùm Sacerdos ad Evangelium dicendum accedens ad illa verba: *Initium* vel *Sequentia* signo Crucis minore se signat, & ipse pollice solo similem Crucem faciat, & ubi SS. JESU nomen protulerit, caput versùs Crucem (quod idem etiam sub Introitu, Orationibus & Epistola observandum est) inclinet: si autem Sacerdos genuflectit, & ipse versùs librum genuflexionem faciat. In majore Hebdomade, in fine Passionis, dici debet *Laus tibi Christe*. Finito verò Evangelio sine reverentia in loco suo (ad cornu Epistolæ) iterum genuflectat.

IX. Ubi Sacerdos Offertorium dixerit, surgat, & factâ eodem in loco reverentiâ ad Credentiam vadat, urceolos cum pollubro accipiat, atque ad Altare per gradus in cornu Epistolæ ascendat. Tum singulas ampullas, unam post alteram, manu dextrâ ad cinguli altitudinem elatâ, tenens apertas, & in summitate deosculans (non tamen manum Celebrantis) cum debita reverentia ante & post oblationem factâ, Sacerdoti sic offerat (sinistrâ manu interim pectori admotâ) ut commodè ab eo singulæ accipi queant. Subinde Mantile quoque sic præparans, ut facilè apprehendi queat, arrepto aquæ urceolo & pollubro stans vel flectens in supremo gradu Altaris expectet, donec Celebrans ad ipsum accedat.

dat, tunc enim cum osculo ampullæ & ordinarijs reverentijs aquam affundet, & mox in vasculum ad id deputatum, aut angulum Altaris iterum effundet, urceolósque cum pollubro ac mantili, suo loco reponet, & quantum fieri potest, urceolos cum pollubro in Altari non relinquet.

X. Infusione absolutâ, rectâ ad suum locum ex Epistolæ parte, non ad medium Altaris accedat, factâque reverentiâ genuflectat. Cùm Sacerdos dixit: *Orate Fratres*, Minister interjectâ perbrevis morulâ, Orationem *Suscipiat* erectus dicat, sicut ad alia usque ad Præfationem, erecto quoque, non inclinato corpore respondendum erit: ad *Sanctus* verò tintinnabulum aut uno continuato sono, aut, ubi sic moris est, ter interrupto pulset, usque dum Sacerdos *Benedictus* dicat, tum enim tintinnabulum in gradu versùs Celebrantem deponens, ad cereum accendendum (postquam Sacerdos, finitâ memoriâ vivorum, manus iterum disjunxerit) præmissâ in suo loco, non in medio (nisi fortè per hoc ad alterum cereum accendendum transire deberet) reverentiâ se conferat, eoque accenso ad locum suum redeat, & usque dum Celebrans oblata signare incipiat, expectet, atque ad medium factâ reverentiâ accedens retrò Sacerdotem flectat, Casulamque sine osculo (ut monet Bauldrius) moderatè elevatam teneat, campanulam statim, cùm Sacerdos incipit genuflectere, ad Elevationem Hostiæ & Calicis continuato, aut, ut Gavanto & alijs magis placet, ter interrupto sono pulset, donec post & Hostiæ & Calicis in ara repositionem Sacerdos iterum genua flexerit; moram verò trahet flectens eodem in loco, deposito interim tintinnabulo, dum Sacerdos Altare fuerit deosculatus, tum enim surget, ac præmissâ genuflexione, repositurus suo loco tintinnabulum, ad cornu Epistolæ se reducet.

XI. Ad *Nobis quoque Peccatoribus, Agnus DEI, & Domine, non sum dignus*: semper etiam ipse cum Sacerdote percutiat pectus, & ad omnia, prout opus est, respondeat. Ubi verò Communio faciendâ fuerit, post dictum *Agnus DEI* surgat, factâque reverentiâ lintheum pro Communicantibus, si opus fuerit, aptet: tum ad cornu Epistolæ in plano flectens, cùm Celebrans Sacrum Sanguinem sumere incipit, ipse quoque junctis manibus, & inclinato corpore *Confiteor* dicat, ac postquam

quam Sacerdos Communionem distribuit; ipse ablutionem post modicum intervallum porrigat, semper genuflectens, quoties Sacerdos cum SS. Sacramento ei occurrerit.

XII. Peractâ Communionem (aut si nulla fuerit, cum Celebrans sumptâ Hostiâ Calicem discooperit) ad locum Credentiæ redeat, urceolos accipiat, & factis solitis osculis ac reverentijs, antè & post, vinum pro Purificatione; pro ablutione verò etiam aquam post vinum, supra, non juxta digitos Sacerdotis infundat: in omni verò infusione mediocritatem teneat, nec nimis lentè, nec nimis præcipitanter eam præstet, nec nimis multum, de aqua præcipuè, nec nimis parum, de vino saltem, magis ad hoc obsequiû necessario, infundat, observetque signum cessandi à Sacerdote dandum. Urceolos verò etiam, cum infundit, ita scitè tractet, ut ne guttæ ponè effluent, & pedem Calicis aspergant: ac repositis deinde urceolis ad locum Evangelij per longiorem viam accedat, librûmque omissis interim alijs omnibus, nec impedimento sit Sacerdoti Calicem composituro, ad cornu Epistolæ, factâ semper in medio reverentiâ, portet, Cereos pro Consecratione accensos extinguat, atque ad cornu Evangelij recedens flectat, & aptè ad omnia respondeat: maximè, cum per Octavam Paschæ ad *Ite Missa est* Alleluja duplicabitur, noverit sibi quoque ad subjungendum *DEO gratias* Alleluja duplicandum esse. Et in Quadragesima se inclinât, etiam genuflexus ad Orationem super Populum, incipiens statim ac Celebrans incipit dicere: *Humiliate capita vestra DEO.* Gerlac. p. 2. tit. 16. n. 40.

XIII. Post ultimam Orationem, si Sacerdos librum apertum reliquit, ipse illum ad cornu Evangelij more solito deportet, ac obliquè, ut supra dictum est, collocet, iterûmque finito Evangelio reportet. Si verò clauserit librum, in suo loco immobilis perseveret, donec Sacerdos benedictionem dederit, aut sine illa (ut fit in Missa Defunctorum) ad cornu Evangelij accesserit; ad Benedictionem inclinatus, & se quoque signo Crucis signans eandem accipiat, surgensque, & factâ in medio reverentiâ ad cornu Epistolæ accedens, ad illa verba: *Initium S. Evangelij*: minorem Crucem faciat, finitoque Evangelio primùm, & non antè, Cereos (nisi alius facere consueverit) à parte Evangelij incipiens, deinde primùm in parte Epistolæ, juxta Gerlac, p. 2. tit. 16. num. 42. &

alios,

alios, extinguat, cavens tamen, ut ne fumigent; deinde librum ab Altari sumat, & porrecto Sacerdoti birreto, eundem præmissâ reverentiâ ad Sacristiam antecedit, & si in transitu alicubi genuflexio facienda est, Sacerdotem non præveniat, sed simul cum eo genuflectat, ut initio dictum est: denique ad limen Sacristiæ consistens, ac reverentiam Sacerdoti, & Cruci faciens, deposito libro, eundem in vestibus exuendis juvet.

XIV. Tempore autem hyemis, singularem curam habebit luminum, quæ cum necesse fuerit, emunget eâ solertiâ, ut quàm minimè interim molestus, vel impedimento sit Sacerdoti: secundariam quoque candelam ad librum ita aptè collocabit, ut sine nova opera Sacerdotis, ritè semper serviat: & cum Evangelium legetur ex libro, sive in Missæ initio, sive in fine, opportunè retrò Sacerdotem, inter Calicem & librum apponet: quæ verò in clathris erunt Communicantium, ita disponet æquis intervallis, ut quocumque progrediatur Sacerdos Communionem distribuens, semper habeat ad id genus Officij necessariam lucem, nisi illi singularis à quoquam candela præferatur.

XV. Si bini fuerint Ministri, simul quidem accedere ad Altare ante Sacerdotem, & recedere: simul etiam ad infusionem vini & aquæ se conferre: cereos pro elevatione, si plures accendendi sint, accendere; sub ipsa elevatione Casulam Sacerdotis elevare, & ad omnia Sacerdoti (nisi malit unicus id præstare ad confusionem vitandam) respondere poterunt: reliqua tamen ita inter se disperient, ut is, cui magis convenit quæpiam actio, eam suscipiat; dum verò liber ad alteram partem portandus est, in medio concurrentes & flectentes genua, loca permutent: Sub magna autem Communione, si duo scyphi adsint, alternatim abluionem porrigant; si verò unum tantùm vasculum adsit, is, qui à dextris est, solus id faciat, alter interea à sinistris in plano flectat, aut, ubi opus est, in hyeme Sacerdoti Communionem distribuenti candelam præferat.

XVI. Denique quòd Rubricæ Sacerdoti Celebraturo præscribunt, id ipse quoque sibi observandum meminerit, ut scilicet post inchoatum Sacrum non curet ampliùs, quid in alijs Altaribus fiat, sed perinde se gerat, ac si nullus præter suum Sacerdotem in templo celebraret.

P A R S